

De Stemming van 12 maart 2017

De peiling van vandaag wijkt niet af van die van vrijdag. De peiling is gehouden voor de rellen van gisteravond in Rotterdam. Ten opzichte van vorige week zien we wel verschuivingen, maar drie dagen voor de verkiezingen zien we nog steeds het patroon van een versplinterd electoraal landschap. Dat is zeker zo omdat de daling van de PVV en 50PLUS de afgelopen weken zich niet vertaalde in groei voor de VVD. Per saldo zijn vooral CDA, GroenLinks, D66 en SP gegroeid. Daardoor haalt de grootste partij op dit moment maar 16% van de stemmen en haalt de zesde partij slechts 6% minder dan de grootste.

Veel kiezers hebben hun definitieve keuze nog niet gemaakt. De debatten en de gebeurtenissen in Rotterdam van gisteravond kunnen nog wel effecten hebben op de electorale positie van de verschillende partijen. De verschillen in opkomst tussen de diverse groepen kiezers zal uiteindelijk bepalend zijn voor de uitslag van woensdag. En op dat punt kunnen deze laatste dagen nog wel een verschil uitmaken doordat de ene groep meer of minder wordt gemotiveerd te stemmen dan de andere.

Daarbij is het meeste te winnen of verliezen voor PVV en GroenLinks. Die hebben namelijk een aanhang die doorgaans minder neigt op te komen dan de kiezers van CDA en VVD.

zetels	TK2012	12-2	5-3 2017	12-3 2017	Versch. t.o.v. vorige	Versch. t.o.v. 12-2	Versch met TK2012	Eerste Kamer
VVD	41	24	24	24			-17	13
PVV	15	30	25	22	-3	-8	7	9
CDA	13	17	21	22	1	5	9	12
GroenLinks	4	17	17	20	3	3	16	4
D66	12	14	17	17		3	5	10
SP	15	12	13	15	2	3		9
PvdA	38	11	10	9	-1	-2	-29	8
ChristenUnie	5	5	5	5				3
50PLUS	2	10	5	5		-5	3	2
Partij voor de Dieren	2	4	5	4	-1		2	2
SGP	3	3	3	3				2
DENK		2	2	2			2	
Forum voor Democratie		1	2	2		1	2	
VNL		0	1	0	-1			
Andere partij								1
Totaal	150	150	150	150				75
VVD+PvdA	79	35	34	33	-1	-2	-46	21
VVD+PVV	56	54	49	46	-3	-8	-10	22
VVD+CDA+D66	66	55	62	63	1	8	-3	35
VVD+CDA+D66+PvdA	104	66	72	72		6	-32	43
VVD+CDA+D66+SP	81	67	75	78	3	11	-3	44
VVD+CDA+D66+GroenLinks	70	72	79	83	4	11	13	39
VVD+CDA+D66+ChristenUnie	71	60	67	68	1	8	-3	38
CDA+D66+GroenLinks+PvdA+SP	82	71	78	83	5	12	1	43

65% van degenen die een partij noemen waarop ze zouden willen stemmen, geven nog andere partijen een kans op een stem. Hieronder een overzicht van de grootste potentiële bewegingen tussen partijen op basis van die beantwoordingen. Belangrijk is twee punten te beseffen: 1. Dit is geen statische situatie en kan ook tussen nu en woensdag nog veranderen. 2. Het is absoluut niet te verwachten dat alle kiezers over gaan naar hun tweede keuze.

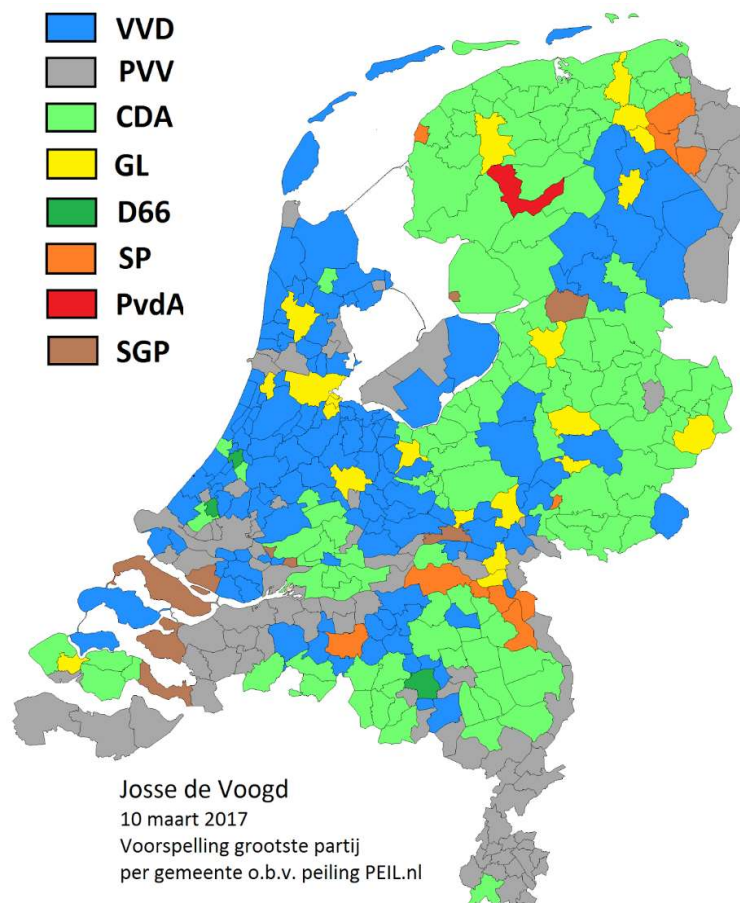
Bij het nadenken over de mogelijke einduitslag is ook het volgende belangrijk te beseffen. De kleinste 8 partijen staan nu op 30 zetels. Dat houdt in dat voor de grootste 6 partijen gemiddeld 20 zetels beschikbaar zijn. Dus als men voor zichzelf een mogelijke uitslag wil gaan inschatten, is het wel nodig ervan uit te gaan dat die 6 partijen gemiddeld wel op ongeveer 20 moeten uitkomen. Dus als men zou schatten dat een van de 6 rond de 30 zetels gaat halen dan blijven er 30-10=20 minder zetels beschikbaar om over de andere 5 te verdelen. Die zullen dan gemiddeld op 18 uit moeten komen!

In de onderstaande tabel laten we zien hoe de zetels nog kunnen verschuiven. Maar de afgelopen twee weken hebben we in ieder geval dit soort grote verschuivingen over de hele linie niet gezien.

	10-3 2017	Kunnen nog deze zetels verliezen aan:	Als alles verlore n wordt*	Als alles gewon- nen wordt*
VVD	24	D66 (3), CDA (2), PVV (2)	-8	+7
PVV	22	50PLUS (1) SP (1), VVD (1), FvD (1), VNL (1)	-6	+7
CDA	22	VVD (3), ChristenUnie (1), PVV (1), FvD(1)	-7	+5
GroenLinks	20	D66 (2), SP (2), PvdA (2), PvdD (1)	-8	+9
D66	17	GroenLinks (3), VVD (1), PvdA (1), CDA (1)	-7	+7
SP	15	GroenLinks (2), 50PLUS (1), PvdD (1)	-5	+4
PvdA	9	GroenLinks (1), D66 (1)	-3	+4
ChristenUnie	5	CDA (1) GroenLinks (1)	-3	+3
50PLUS	5	PVV (1), SP (1)	-3	+4
Partij voor de Dieren	4	GroenLinks (1)	-2	+3
SGP	3		-1	+1
DENK	2		-1	+2
Forum voor Democratie	2	PVV (1)	-1	+1
VNL	0	PVV (1)		+1
Totaal	150			

* bij alle partijen komt er zowel 1 zetel bij als af van de categorie "andere partijen"

De politiek geograaf Josse de Voogd heeft op basis van de cijfers van vandaag een kaart gemaakt welke partijen dan waarschijnlijk de grootste zal worden per gemeente. Hieruit is ook de fragmentatie op te maken van het Nederlandse electorale landschap en het verschil tussen de Randstad en de rest van het land.

Dit is de mening van de kiezers over hoe de lijsttrekkers van de grootste 7 partijen tijdens deze campagne tot nu toe hebben geopteerd. Met name is het interessant om dat te bekijken op basis van de voorgenomen eerste stem.

Oordeel over de lijsttrekker gedurende de campagne

verticaal gepercenteerd	Allen	Huidig stemgedrag							
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	GrLinks	50PLUS
Buma meegevallen	44%	34%	43%	95%	38%	16%	25%	27%	58%
Buma tegengevallen	27%	34%	26%	0%	32%	49%	38%	43%	16%
Klaver meegevallen	43%	14%	31%	37%	72%	58%	49%	91%	23%
Klaver tegengevallen	28%	63%	33%	30%	10%	12%	14%	0%	30%
Pechtold meegevallen	38%	9%	49%	30%	89%	47%	27%	62%	12%
Pechtold tegengevallen	27%	65%	14%	28%	1%	10%	26%	11%	47%
Roemer meegevallen	36%	36%	10%	31%	23%	35%	83%	45%	44%
Roemer tegengevallen	26%	30%	53%	29%	28%	18%	2%	14%	12%
Rutte meegevallen	23%	11%	79%	21%	25%	16%	3%	6%	13%
Rutte tegengevallen	42%	61%	2%	39%	33%	46%	67%	56%	60%
Asscher meegevallen	17%	8%	10%	13%	21%	65%	19%	23%	19%
Asscher tegengevallen	54%	70%	61%	63%	50%	13%	47%	49%	59%
Wilders meegevallen	15%	66%	7%	4%	1%	1%	6%	0%	15%
Wilders tegengevallen	63%	14%	73%	76%	83%	82%	63%	88%	60%

Ten aanzien van een aantal persoonlijke kenmerken is er een overzicht gemaakt naar de huidige stemvoorkeur. De factoren opleiding en inkomen laten de grootste verschillen zien.

Stemvoornemen naar geslacht en leeftijd

verticaal geperceenteerd	Allen	Geslacht		Leeftijd			
		Man	Vrouw	<35	35-49	50-64	65+
VVD	16%	14%	17%	16%	17%	16%	14%
PVV	15%	15%	15%	12%	19%	16%	13%
CDA	14%	15%	13%	7%	12%	15%	21%
GroenLinks	13%	11%	15%	25%	11%	9%	7%
D66	11%	12%	10%	14%	13%	10%	6%
SP	10%	10%	10%	9%	12%	12%	6%
PvdA	6%	7%	5%	5%	5%	6%	10%
Overige partijen	15%	16%	15%	12%	11%	16%	23%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Stemvoornemen naar opleiding en inkomen

verticaal geperceenteerd	Allen	Opleiding			Inkomen			
		Hoog	Midden	Laag	Hoog	Midden+	Midden-	Laag
VVD	16%	22%	15%	12%	26%	18%	14%	7%
PVV	15%	8%	14%	26%	11%	15%	16%	17%
CDA	14%	15%	16%	11%	15%	16%	16%	10%
GroenLinks	13%	18%	12%	9%	10%	12%	13%	16%
D66	11%	16%	11%	6%	16%	10%	10%	9%
SP	10%	5%	11%	13%	3%	7%	10%	17%
PvdA	6%	7%	6%	6%	7%	6%	6%	5%
Overige partijen	15%	9%	15%	17%	12%	16%	15%	19%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

In september 2016 hebben we twee vragen onderkend die samen een sterke relatie vertoonden met stemvoorkeur <http://bit.ly/2cPNKk4>. Die vragen laten we nu ook zien in relatie tot de huidige stemvoorkeur. Goed is te zien hoe groot de verschillen zijn tussen de kiezers van PVV, SP en 50PLUS aan de ene kant en VVD, GroenLinks en D66 aan de andere kant. Bij de laatste twee kolommen is dit het best te zien hoe die twee groepen partijen een electoraat hebben dat op deze kenmerken sterk verschilt. Daar zit de kern van de tweedeling binnen het electoraat!

Stemvoornemen naar zorgen over financiële toekomst en kansen/bedreigingen ervaren.

verticaal geperceenteerd	Allen	Zorgen over fin.toekomst		Wat brachten de veranderingen in de afgelopen 10/20 jaar			Geen zorgen / meer kansen	Wel zorgen / meer bedreigingen
		Ja	Nee	Meer kansen	Gelijk	Meer bedreigingen		
VVD	16%	9%	23%	22%	16%	11%	26%	6%
PVV	15%	24%	8%	6%	8%	31%	5%	35%
CDA	14%	12%	16%	13%	15%	14%	11%	10%
GroenLinks	13%	11%	15%	17%	15%	6%	18%	8%
D66	11%	6%	14%	18%	11%	3%	21%	6%
SP	10%	15%	5%	6%	10%	13%	4%	16%
PvdA	6%	5%	7%	7%	7%	4%	6%	5%
50PLUS	3%	5%	2%	1%	3%	6%	1%	7%
Overige partijen	12%	13%	10%	10%	15%	12%	8%	7%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
PVV+SP+50PLUS	28%	44%	15%	13%	21%	50%	10%	58%
VVD+GroenLinks+D66	40%	26%	52%	57%	42%	20%	65%	20%